

ALFÖLD

SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI, TÁRSADALMI ÉS KRITIKAI KÉPES FOLYÓIRAT.

FELELŐS SZERKESZTŐ: HONISCH L. ISTVÁN.

ARAD, 1902. JANUÁR HÓ 26.

II. ÉVFOLYAM 2. SZÁM. ==

== MEGJELNIK MINDEN

MÁSODIK VASÁRNAP. ==

SZERKESZTŐSÉG: SZABADSÁG-TÉR 16. SZÁM.

KIADÓHIVATAL: JÓZSEF FŐHERCZEG-ÚT 22.

Előfizetési ára: Egy évre 10 kor.

Egyes száma 40 fil.

== ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KÖNYVNYOMDÁJA. ==

ALFÖLD

SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI, TÁRSADALMI ÉS KRITIKAI KÉPES FOLYÓIRAT.

Felelős szerkesztő: HONISCH L. ISTVÁN.

SZERKESZTŐSÉG: SZABADSÁG-TÉR 16. SZ.

KIADÓHIVATAL: ARAD, JÓZSEF FŐHERCEG-ÚT 22.

MEGJELENIK MINDEN MÁSODIK VASÁRNAP.

Előfizetési ára: Egy évre 10 kor. Egyes száma 40 fill.

AZ OLVASÓHOZ.

Most, hogy lapunk immár a második évfolyamba lépett, jól esik egy kissé dicsekednünk. A mikor megindultunk, minden oldalról halottuk a gúnykacaját, a sajnálkozó intelmeket, s mindenki holtbizonyosra vette, hogy lapunk egy meddő, sikertelen vállalkozás. Mi komoly ábrázattal hallgattuk végig ezeket a diviniciókat, melyek mind bementék az „Alföld” kiadását. A komoly ábrázat mögött azonban ott belül oly bizalmas és biztos érzéssel vártuk az év végét, melylyel fölvertettük magunkat a haláljóslatok ellen. És ime, most már itt állunk az új év elején s nem szüntünk meg bizakodni lapunk jövőjében. Sőt kétszerezett buzgalommal lépünk az újévbe, mert látjuk, hogy a mi közönségünk ép úgy tudja, mint mi, hogy az „Alföld”-re szükség van.

A mi közönségünk nem fogyhat, annak természet szerint csak szaporodnia lehet és a mikor megelégedéssel tekintünk végig eddigi működéseinkre és megelégedéssel konstatáljuk, hogy lapunk számról-számra javult, olvasó közönségünk megszorodásához képest mi is nagyobbítjuk a lap terjedelmét, javítjuk tartalmilag és csinosítjuk külsőleg. Már a jelen számban is újítást talál az olvasó a belső berendezésben alkalmazkodtunk a modern lapok berendezéséhez.

A midőn tehát az első évfolyam után büszkén tekintünk arra a tényre, hogy a létkérdés alapkövét leraktuk, egyúttal bizalommal tekintünk a jövőbe, remélve, hogy a közönség fokozatosabb támogatásban részesít majd bennünket az új évfolyam küszöbén.

Kérjük tehát olvasó közönségünket, hogy a kinek előfizetése lejárt, azt megújítani sziveskedjék, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne legyen.

Kiadóhivatal József-főherceg-út 22.

KRÓNIKA.

A KÖLCSEYKÖZLEGELO EGYESÜLET.

Arad, január 25.

Arad kitünő regényírója, Nagy Lajos, mint értesülök, „Óthalom” címen társadalmi irányregényt fog írni és a Kölcsey-Egyesület, hogy az irodalom iránti kötelezettségének végre is eleget tegyen, ezt a regényt a saját költségén ki fogja adni.

Őnök azt mondják, hogy ez abszurdum. Én meg azt mondom, hogy ez „lucus a non lucendo.” Különbözik egyre meg. Hogy Nagy Lajos nem akar regényt írni, ez az ő magánügye s nincs közünk hozzá. De hogy a Kölcsey-Egyesület csak a Nagy Lajos regényeit szeretné kiadni, ez közügy s ehhez már van közünk.

A Kölcsey-Egyesület legutóbbi választmányi ülésén azt felelték Benedek hírlapírónak, aki az irodalom elhanyagolása miatt megrögtte az egyesületet, hogy a Kölcsey-Egyesület nem irodalmi, hanem közművelődési egyesület. Sőt tovább mentek s Rósenberg Sándor főrabbi konstatálta, hogy a Kölcsey-Egyesület nagyon is gavallér volt az irodalommal szemben, mert ime kiadta Arad és Aradmegye monográfiáját. Hát ez nem kiskutya, de nem is irodalompartolás. Ám nekem az a szerény óhajom volna, hogy az aradi főrabbi inkább áldjon, vagy ne áldjon vegyes házasságokat, csak ne definiálja az irodalompartolást. Ne sutor ultra crepidam.

Mert hogy a Kölcsey-Egyesület kiadta a monografiát, erre az üzleti nyereségen kívül Aradmegye és Aradváros törvényhatóságai is buzdították, ugynevezett bankókkal. Azt még el lehetne viselni, hogy egy monográfia kiadása irodalmi esemény, persze egy kis illuzióvöl. De hogy valaki kiad egy monografiát, besöpri érte a penzt, aztán tovább kutya se veszi az irodalmat, ezt nem nevezem irodalom partolásnak. Vagy vakmerőség, vagy fogalomzavar szóltattta meg tehát a főrabbit,

mikor irodalompartolónak nevezte a Kőlcsey-Egyesületet.

Hogy a Kőlcsey-Egyesület, mikor az Irodalom jelentkezik, a Közművelődés köpönyege alá buvik, és onnan mondja: „Nem ismerem ezt a nevet,” ez tény, és ezt a választmányon nem röstelték megtenni. De hogy a Kőlcsey-Egyesület a közművelődés köpönyege alatt a közművelődést is fumigálja, ez is tény.

Mert nézzük csak, hogyan „közművel” a Kőlcsey-Egyesület. Notandum benne van az egyesületnek Glogovácon egy „Öthalom” nevű közlegelője, vagy kaszáló rétje, — a jó Isten tudja micsoda — és ezt műveli óriási ambícióval és buzgalommal.

A választmányi ülésen órák hosszáig azon tanakodnak a jó urak, hogy a glogováci közlegelőt, melyet valami tiszteletreméltó emberbarát bizonyosan más intenciókkal adott, hogyan lehessen legjobban legjobban értékesíteni, hogy a széna ára az idén sajnálatosan csökkent, s hogy ebből a Kőlcsey-Egyesület 50 krajcár kárt szenvedett. Az az emberbarát bizonyosan nem úgy gondolta az adományát, hogy a Kőlcsey-Egyesület választmányi ülésein a legelő bérbeadása legyen az egyedüli megbeszélni való, hanem hogy a legelő jövedelméből áldozzon az egyesület közművelődési és irodalmi célokra.

A másik közművelődési ténye a Kőlcsey-Egyesületnek a *régiségek ásatása*. Tisztelem és becsülöm Dömötör tanár arkeológiai ismereteit és szenvedélyét s kalapot emelek, mikor a tisztos munkájára gondolok. De sajnálom Dömötör tanárt, mert önkéntelenül is tékozló fia lett a Kőlcsey-Egyesület. Ezeket költ a pécskai határban levő halmok föl-ásására, melyekben bizony néha a semminél is kevesebb régiséget találnak. Nem vagyok arkeológus, de fölteszem, hogy az Assael ékszerésznél hamarabb talál avar gyűrűket, mint a pécskai határban.

Mire való tehát ezeket költeni az ásatásokra, a mikor az irodalomnak csak a monográfia jövedelmező kiadásával áldoz?

A Kőlcsey Egyesületnek a barakonyi iskola surolásának és meszelésének költségére *haladék nélkül* utalványozott ki 50 koronát, mikor az iskolaszéki elnök ezt egy szerencsés pillanatában kérte. Szép dolog!

A minap Aradon meghalt egy újságíró. Gily Ede a neve s az irodalomból élt. Könyvet adott ki s nyomorgott mellette.

Ha az újságírók nem temették volna el, vajjon eltemette volna-e az irodalom halottját a Kőlcsey egyesület? Soha!

Bizonyosan valami aljas gazember lehetett az, aki az irodalomra ráfogta, hogy a közművelődés egyik leghathatósabb eszköze.

Nóde nem baj. A Kőlcsey Egyesület azért

mégis irodalompartoló, mert hiszen könyvtára van, melyért mindenki, aki olvasni akarja, fizet évi két forintot. Hát nem nagyszerű partolása ez az irodalomnak!

Igaz ugyan, hogy az a közművelődési egyesület, mely a könyvtár felállítását *érdemül* tudja be magának, csapnivalóan hamisul fogja fel a közművelődés eszméjét, de ez már mindegy.

A fő az, hogy a Kőlcsey Egyesületnek nem lehet a szemére vetni, hogy nem partolja az irodalmat.

Jó éjszakát, irodalom!

KRONIKÓR.

VÁLASZÚTON.

írta: LEON GANDILLAT.

Az ifjú egy keresztúthoz ért. Három út vállt itt szét s mind a háromnak elején egy-egy leány állott.

Az első szőke volt, a másik barna, a harmadik vörös. A szőkének kék szeme volt, a barnának szürke és a vörösnek fekete. Az első kezében ibolya bokréta volt, a másik keblén szegfű, a harmadik egy vérvörös rózsát szorított fogai közt.

Az első nyulánk, csupa szűzies bájjal; tekintete nyílt, homloka tiszta, arca gyöngéd, bőrét ártatlan szégyenpir öntötte el rózsásan. A másik természetes, csupa vig varázsszal tele; tekintete ragyogó, homloka parancsoló, arca vad tűzben égő. A harmadik kicsi, tele kihívó kedvességgel, szeme szikrázó, homloka elkápráztató, arca mosolyog a kegyetlen kacérgástól.

* * *

Az első leány azt mondta az ifjunak:

— Menyasszonyod vagyok!

Én vagyok az, aki félenken vártalak, a mióta szívem ama remegő, ismeretlen érzelmeknek megnyílt. Én vagyok az, a ki reszket, ha csak rád gondol is és a ki elpirulva lesz tied, a felséges győztesé. En vagyok az, ki téged végtelen szerelemmel ölel át, a ki egész lelkét neked adja. Hü hitvesed, a ki a családi tűzhelynél fölneveli gyermekeidet, szétbontatlan kapesunk gyümölcseit. Menyasszonyod vagyok! Örökké szeretlek!

* * *

A második leány ezt mondta az ifjunak:

— Kedvesed vagyok!

Én vagyok, a ki várlak, a mióta szívem ama kíváncsi ismeretlen érzelmeknek megnyílt. Én vagyok az, a ki felvidul, ha rád gondol, a ki mosolyogva lesz a tied, a vig győztesé. Én vagyok az, a ki téged rövid tartalmu vonzalmaival átölel, a kinek szívéből is ajándékoz egy keveset. Szabad társnőd, a ki oszlik élvezeteiben, a mig futólagos összekötte-

tésünk tart. Kedvesed vagyok! Kis időn át szeretni foglak!

* * *
A harmadik leány ezt mondta az ifjunak:

— Én se menyasszonyod, se kedvesed nem vagyok. Én vagyok az, a ki nem várt rád soha, mert szíve sohasem nyit meg ismeretlen érzelmeknek. Én vagyok az, a ki mulattat, ha rád gondol és a ki kegyetlenül kinezni és gyötörni fog téged, az ő nyomorult rabszolgáját. Én szerelmed bűnös társnője vagyok, a ki megcsal keserves viszonyunk tartalma alatt. Névtelen lény vagyok! Sohasem foglak szeretni!

* * *
Az ifju sorra megnézte a három leányt. Az első egy köre ült és sokáig zokogott. A második vállat vont és lassan távozott. A harmadik démoni kacajba tört ki és eliramlott.

S az ifju utána rohant

É N.

Eddig egy egész, hosszú étem
Bevallom, hogy hiába éltem,
— S bár fájnak is e vallomások, —
Ki sem voltam, mint annyi mások.

Az én lelkemnek fakó fénye,
Köznapi élet szürkésege,
Dolgoztam minden árért, bérért,
Egy darab rongyert és kenyérért.

Ha lelkemnek tán volt is álma,
Mely hir szárnyán magasba szállva
Előre tört . . . rögtön kimullott,
Tört szárnyakkal a rögre hullott.

Bevallom, hogy egy hosszú étem
A közjóért hiába éltem,
Nagyot alkotni sohse tudtam
És álmaimat elaludtam.

S ha majd megérek a halálra,
Hát elszámolnak tucat számra
S ki sem tud rólam a világon,
Csupán az én kicsiny világom.

Halálom nagyobb port nem ver fel,
Tán egy kis túlbuzgó riportter
Irja meg csak a helyi lapnak:
Még tudóvészben egyre halnak!

Legfeljebb azzal toldja még meg
Csupán csak úgy hir szinezésnek:
Egy két érzése volt: megírta
Egy két könyve volt: dalba sirta.

SZATHMÁRY ZOLTÁN.

AZ „ALFÖLD“ SZÉPSÉGRÓVATA.

Back Eszti.

ARANY MONDÁSOK.

Kétfélé nő van a világon: olyanok, kiknek szívük van, és azok egyet szeretnek és olyanok, kiknek nincs — azok szeretnek százat.

Br. Eötvös József.

— Oh magasztos gondviselés! mindennek megadja a maga játékszerét. Gyermeknek a bábút, — férfinak a gyermeket, — férfit a nőnek, és a nőt . . . az ördögnek.

Hugó Viktor.

Az asszony szíve nagy örvény.

Musset.

Az asszony ösztönből zsarnok, ha nem rabszolga.

Balsac.

Ha az asszonyok néha-néha ösztinték, ilyeokor csak elrejtik való természetüket.

Tauflier.

Az élet átkinlódás a másvilágra.

Miksa, mexikói császár.

A mi multunk folytonos sorozatta az elszalasztott jó alkalmaknak.

Taylor.

A tengernél van nagyobb látmány — az ég; — égnél is van nagyobb látmány — az emberi lélek.

Hugó Viktor.

SASA VÁLIK.

Arad, január 25.

Egyelőre csak a koronájától. Bár inkább előbb a feleségétől válna. Minden logika törvényei szerint: előbb kell megszüntetni az okot, hogy megsemmisüljön az okozat. Ha Sasa előbb a koronát hagyja el, s csak azután az asszonyt, akkor kétség támadhat aziránt, vajjon ismeretes-e a szerbek királya előtt az a fogalom, amit általában következetességnek neveznek.

Ha én Sasa volnék, első dolgom volna válópórt beadni a feleség ellen. (Ha pedig Sasa lettem volna, nem vettem volna el a feleségemet. Illetőleg az ő feleségét.) Ha a bíróság kimondaná a válást, akkor kezdenék csak gondolkozni afelett, hogy elváljak-e a koronától is. Kedves Sasa: én jóakarója vagyok önnek és figyelmeztetem, hogy így baj lesz. Elvész a korona és megmarad az asszony. Az egyik sokat érhet a másik nélkül, de a másik dupla szerencsétlenség az egyik nélkül.

A világ egyszer már keresztet vetett az ön kis országára és felségednek immár eljátszott életére, ne akarja, hogy másodszor is állandó tárgya legyen az ujságok croquis-jainak. Inkább sehogyse beszéljenek az emberről, mint így. Az egyszer elkövetett hibát jóvá lehet tenni, csak több gondolkodás és kevesebb tanácsadó kell.

Nem tudom milyen indulattal viseltetik saját becses országa iránt, s azt sem tudom, hogyan szándékozik a jövőben boldogítani azt. Két mód van: vegye le a felesége fejéről a királynői koronát, úgy illett az eddig is oda, mint vén lóra a vörös hám. Ez az egyik mód, amelyért Szerbia kezét csókol majd önnek. A másikért átkozni fogják, de viccnek igen jó: mondjon le a feleségéről és a trónjáról, jelölje ki utódját, aki csak azon feltétel mellett foglalhatja majd el az ön örökét, ha kötelezi magát a koronával együtt az ön feleségét is magához venni. Így tönkre teszi egy csapással az országát és megbosszulja magát a sorson, mely olyan mostoha módra egy Draga Masint juttatott az ön oldala mellé.

Szegény boldogtalan király, sajnálom önt. Mint minden embert, akit a házassága a boldog élet koldusává tett. Mi polgáremberek vagyunk, de reánk nézve is elképzelhetlen boldogtalanság kezdetét jelentené az a kis pletyka, elég a barátnők és szomszédok között, mely a feleségünk magzattalanságát és az ennek palástolására való apró, vagy vakmerő manipulációkat tárgyalná. Hátha még a feleség meddőtlenségéhez egy országnak van köze és — mondjuk ki — jussa is! Brr! Ez krudélis ál'apot lehet. Nem kérnék belőle egy korona árán sem.

... Mondtam az előbb, hogy jóakarója vagyok önnek kedves Sasa, mert komolyan meghat az a hasonlatosság, mely az ön és a szüleinek házassá-

gában tragikum tekintetében van. És tartogatok az ön számára egy jó tanácsot, amely hivatva lehet megoldani házassági és országlási panaminóját. Megsugom a végén, mert egy kissé — modern.

Más baj is van azonban, ami a Karagyorgyevicsék részéről jön. Olvastuk, hogy ezek már waggonszámra küldik anzikszkártyáikat a Sasa kised országába. Ez pedig nagyjelentőségű dolog. Ismerjük az anzikszkártya divat hatalmát, mely uralkodik ma ország-világ felett. Hódít és elterjedtségének legmagasabb fokán van. A Karagyorgyevicsok tudják mit csinálnak. Uglátszik több eszük és kevesebb szívük van, mint az Obrenovicsoknak.

Ha tervük sikerül, a történelem egy pikáns fejezettel gazdagabb és érdekesebb lesz.

Szó lesz benne egy országról, amelyet nem fegyveres erővel és nem háborúval, sőt még csak nem is házassággal hódítottak meg, hanem — anzikszkártyákkal.

És most ne felejtkezzünk meg az ígért jó tanácsról. Kedves Sasa, tegyen merészet és nagyot: álljon bosszut Fashodáért. Draga Masinnak több rendbeli szeretői voltak. Lépjen félre felség és szeressen *bal oldalról* egy trónörököszt Szerbiának.

Hiszen Draga Masinnak sok szeretője volt.

Σ

BÁLBAN.

Keringő szól: a bódító zenétől
A lélek öntudatlan lazba szédül:
Forró mámorba ejt a Strauss zenéje,
Ez az üdv napja, ez az éjek éje!

A szoknya lebben, a selyem suhog.
A zuhogásba ful ezer titok:
A szerelemnek büve száll reánk,
A szemek ablakán kicsap a láng.

Jer, angyalom, kezembe add kezed,
A táncba, mely az örvényhez vezet:
S hogy hajad reszkető vállamra hull,
Forogjunk, járjunk öntudatlanul.

Sodorjon el az örült forgatag,
És nyeljen el a láz, a tüzpatak,
Titokzatos gyönyörűségben égve
Repüljünk villám szárnyakon az égbe.

A kebleden kamélia virág,
Lágyan, szerelmesen simulva rád:
A hervadásnak szánva, szűz-fehéren,
Hogy ottan boldog elmulásra térjen.

Hogy veled járok némán, önfedten,
A fehér virágnak irigye lettem,
Egy órára legyen sorsa enyém,
Hogy szépséged tüzén égjek el én.

Jer, hadd zárjalak karjaimba, drága,
Legyen való az álmaim világa,
A mig karom ittasan átölelget,
Legyen velem a tested és a lelked.

Jer: vár az örök, édes végtelen,
Hol nem vétek a tiszta szerelem:
Hol lángpal'os nem zárja édenünk,
Az angyalok is szeretnek velünk.

De jaj . . . a vig muzsika véget ér:
A tánc tündére nyugovóra tér:
Válnunk kell, — gyönyörű szép virágszálom,
Igy foszlik szét a boldogság, az álom.

Átkos a csend, a mely így felriaszított
Tüzharmatot jeges dérré fagyasztott:
Az álomból nem marad vissza más.
Csupán a küzködés, a hervadás . . .

Maione Vincenzo.

A KAIRÓI TÁRSASÁGBÓL.

Jellemzője a magyar embernek, hogy szereti a társaságot. Nincs a földkerekségén nemzet, mely melegebben ápolná és felkarolná a társaséletet, mint a magyar. Jellemzője ez nemcsak itthon, hanem a külföldön is, sőt még más világrészben sem tudunk eme jó (?) szokásunkról lemondani. A társaság, melyről ezuttal szóllani fogunk: *exotikus*! Bennünket ezen társaság — bármily exotikus is — közelebről érdekel, mert mint az alábbiakból kitűnik: a társaság egyik tagja (a legvénebb) aradi, tenát: földink.

A kairói *Rigó*-palota pazar termei fényárban usznak, az elzászi szobaleányok és frakkos szolgálma szokatlan buzgalommal lótnak-futnak. Azon iparkodnak, hogy a mai estély semmi kívánnivalót ne hagyjon maga után. És méltán, mert nagy vendégei lesznek ma a palotaurainak: Rigó-Ward Klárának és hitvesének. A ház urának két előkelő földije tiszteletére rendezik a fényes estélyt, melyen a kairói nemzeti zenekar fog ez alkalommal játszani.

Egy főrangu magyar nábob és fia fogadtatására készül az exotikus Rigó-pár. Apa és fiu egy a Niluson tett kirándulás alkalmával ismerkedett meg a yacht-fedélzetén a palota urával, a világhírnévre szert tett: Rigó Jancsival. Mint a legmélabusabb Dankó nóta a szerelmesek szívéhez lopózik, úgy szállott a magyar szó — mit apa és fiu váltottak — Rigó Jancsi fülébe, ki nem állotta, hogy be ne mutatkozzék, hogy ő Rigó Jancsi! Magyaraink nagyon megörvendtek a véletlen találkozásnak, idegen világrészben, s ámbár a főrangu apán és fiun észrevehető volt az őket disztigváló szüle-

tési fölény, a legszivélyesebb diskurzusba bocsájtkoztak az egykori cigányprimással s el is fogadták ennek meghívását. Apa és fiu, kik világjáró utjukban néhány napra Kairót választották tartózkodási helyül, másnap a legnagyobb apparatussal készültek az exhereegnő, illetve exprímás pa'ó ájában teendő generál vizitre, s ez a fiatal nábobnak annyival is inkább kedvére volt, mert ő itthon is, a magyar fővárosban híres volt nagy nőbarátságáról, mely leginkább az excentrikus nők irányában nyilvánult.

Az első látogatás után Ward Klára, — a ki nek az illustris társaság, de különösen ennek fiatalabbik tagja nagyon megtetszett — kijelentette, hogy másnap tiszteletükre estélyt rendez, melyre meghívja Kairó vezető férfait és az előkelőségeket.

. . . A 60 as évek leghíresebb gavallérja: Zichy Jenő gróf arról volt nevezetes, hogy egy-egy bál e okra 15—20 000 forintjába került. Az akkori híres jogász bálokon szokta volt a délceg gróf eme pazar kaméliás-csokrait osztogatni. Amely mágnáshölgy aztán ily csokorral kiletett tüntetve, arról csakhamar megtudták, hogy a sp'endid grófnak — szépsége legjobban megtetszett. Híresek voltak e kaméliás csokrok és a velük kitüntettettek egyaránt.

A kaméliás csokor minden egyes kaméliájából egy-egy brilláns csillogott; a csokros hölgy pedig a — legszebb volt azon a bálon.

Nosza! Megis irigyelték a kitüntettetett, jöllehet mind mágnáshölgyek voltak. És Jenő gróf, az őshaza kutató, sok-sok ily csokrot ajándékozott.

Nábobok azért voltak és lesznek és: vannak.

A Ward Klára csokráról s az általa a magyar nábobok tiszteletére adott estélyről folyik most a tere-fere Kairó köreiben.

Azt mondják, hogy a fiatal, előkelő nábob felépése, viselkedése, s a kaméliás-csokrot felülmuló Ward csokor, — melyet Győző-csokornak is nevezhetnénk — nagyon megtetszett az ex-hercegnőnek! Annyira, hogy . . . hogy Jancsi féltékenykedni — a szigorú meghagyás daczára — nem átallotta.

De azért az illustris társaság mindvégig — és még ma is! — jól érezte magát, pompásan mulattak!

Hogyne! Ex hercegnő, ex-primás, ex-ügyvéd és ex-kurucbrigádéros (a két utóbbi apa és fiu, a gyengébbekért!) nem e képeznek egy jó kis társaságot? *Nem boldog a magyar?*

Pénzük is van: A Rigó-párnak igen sok! Az ügyvédnek is, s a fővárosi IV. kerületi pénztárnak, — illetve a volt — gyakorinok urnak.

Similis simili gaudet!

A ki pedig e kis históriában kételkednék, irjon Kairóba: Szelle József és Kecskeméthy Győző uraknak: Postrestaute!

Gibic.

J U O N*)

Irta: KORMOS SÁNDOR.

Erdély egyik legregényesebb zugában, fenyvesekkel borított, hatalmas hegyekkel körülvevett katlanban fekszik egy elhagyott, rongyos oláh falucska. Szalma-fődeles, kémény nélküli háztetői aként vannak azokra a vályog falakra felrakva, mintha minden percben lekiváncoznának onnan. A ronda falucska regényes tájkával úgy néz ki, mintha egy csomó penész gombát egy aranyozott diszes rájába foglalnának.

A falu alatt zugó-bugó kis hegyi patak szikláról sziklára ugrándozva, sietve hagyja el a tájéket. A hegyoldal és patak között levő három lépés széles uton két lovas ügetett a falu felé.

Elöl egy fehér paripán tizennyolc év körüli kipirult arcú nő ült, fekete lovagló ruhája, arany szőke hajához kitűnően illett. Két lépéssel hátrább egy meggörnyedt hátú, a szenvedésektől megtört arcú öreg ur lovagolt s szeméit az elöl haladó nőről le nem vette.

A két lovassal szembe jövő boeskoros oláhok tiszteletteljesen emelték meg előttük báránypőr süvegüket. Mindegyik ismerte a falutól félórányi távolságra lakó uraságot, Demetrovich Györgyöt és leányát, Darinkát.

Az ut a falu végén jobbra kanyarodott s mind jobban emelkedve, az erdőbe vezetett. Egy jó negyedóra múlva a lovasok az erdőben egy tisztáshoz értek. A tisztás közepén egy omladozó kormos falu repkénynyel, mohával benőtt házacská állott. Azaz, hogy nem is volt az ház, de valamikor az lehetett. A ház teteje helyett üszkös gerendák meredtek az ég felé s meglátszott, hogy a festői környezetben levő házacskát, valamikor régen tűzvész pusztította el.

Az ajtó fölött egy hatalmas rozsdás kampó állott ki, ezen egy mezei virágokból font hervadt koszoru csüngött.

Demetrovich György és leánya ott leszállottak lovaikról, azokat egy fenyőfa törzséhez kötötték és szóltanul körüljárták a házromot, majd egy kidőlt korhadtt fatörzsre ültek s az öreg Demetrovich hosszasan szemlélte kipirult arcú leányát, ki egészen úgy nézett ki, mint már régen a boldogak birodalmába költözött neje.

A csendet semmi sem zavarta csak egy-egy a tisztáson keresztül röpködő madár felhangzó füttye, vagy a magasban keringő héja vijogása.

Jó darabig ültek szóltanul, végre a csendet az öreg szakította meg.

— Tehát itt vagyunk, jól nézd meg Darinka ezt a házat. Évek óta kérsz, faggatsz, mondjam el

azt a titkos történetet, a melyet sejtessz, de nem tudsz bizonyosan s a mely anyád halálát van hivatalva előtted felfedezni.

— Ma virágvasárnapja van, tizenötödik évfordulója anyád szerencsétlen kimulásának, ma tud meg ezt a kínos tragédiát, ma tud meg, hogy anyád bűnös volt, s bűnéért keservesen lakolt. Nem én büntettem meg, nem én voltam a bosszúálló, hanem a sors keze.

Tiszteld azért leányom anyád emlékét ép úgy, mint eddig tetted, téged nagyon szeretett ő, hogy engem nem szeretett s vétkezett, annak részben én voltam az oka.

Házasságunk második évében már elhanyagoltam őt. Heteken át a fővárosban szórakoztam s őt egyedül ebben az elhagyott magányos uradalomban hagytam. Nem volt ily módon csoda, hogy ő is szórakozást keresett.

Erdésem, egy az erdészeti akadémiából akkor kikerült fiatal ember volt, Bajthay Istvánnak hívták, jóképű alföldi magyar gyerek volt. Anyáddal az én majdnem állandó távollétem alatt sűrűn érintkezett, már hivatalos ügyekben is. A csinos jó modoru fiatal ember és még gyerek korban lévő anyád között mihamarább szerelmi viszony fejlődött.

Nap-nap után itt találkoztak ebben az erdész lakban. Anyád azonban az erdész lakig sohasem ment egyedül, kíséretében volt, mindig lovászlegénye, Juon. Hatalmas tagbaszakadt oláh fiú volt abból a faluból, a melyik mellett az előbb ellovagoltunk.

Ragaszkodó, jóra való embernek látszott s a lovakkal igen jól tudott bánni.

Addig míg a szerelmes pár itt e lakban tartózkodott, ő a lovakat sétáltatta az erdő szélén.

Hogy mennyire megbízható volt, azt a legjobban bizonyítja az, hogy sem nekem, sem a cseléd-ségnek soha egy szóval el nem árulta, hogy urnője hova lovagol ki naponta.

Ez a ragaszkodás, titoktartás szinte érthetetlen lenne, egy műveletlen vad paraszt embertől, a későbbiek folyamán azonban ő adta meg annak a magyarázatát.

Mint említém, tizenöt év előtt történt, virágvasárnapján én ismét a fővárosban dőzsöltem, meglepedkezve arról, hogy Erdély ezen elrejtett zugában egy elhanyagolt fiatal asszony van kis babájával.

Egy szüksézáví távirat sürgősen haza hívott. Balsejtelmekkel telve, nyugtalanítottam az egész utazás alatt, valamelyikötök megbetegedését gyanítottam s bántotta lelkiismeretemet, eddigi léha viselkedésem.

Az állomáson kocsit várt, amelyen két órányira fekvő kastélyunkba szélesebben vitt a négy ló. A kocsistól nem tudtam meg semmit, ő egyre csak azt hajtogatta, hogy baj van, nagy baj van.

Otthon a csendőrök két csendőrrel várt, akik

*) Mutatvány a szerző most megjelent „Katonák és Asszonyok” című novellás kötetéből.

között Juon állott erősen megvasalva. A cselédség mind sirt, mikor én megérkeztem, te is ott álltál köztük, s hol egyikre, hol másikra néztél, nem tudtad még felfogni, hogy mi történhetett ott.

— Az Istenértmi történt! beszéljenek már? — szóltam végre a csendőrsvezetőhöz.

A káplár arra kért, hogy vonuljak be a szobába, ott felolvassa a jegyzőkönyvet Juon vallomásáról. Körülbelül ezek voltak benne:

Tegnap reggel rendes szokása szerint kilovagolt nőm Juonnal ebbe az erdőbe. Bajthay István fiatal erdészem várta őket, a falu határán. Az erdő szélén Juon leugrott a lóról, hogy segítsen anyádnak le szállni. Ezt azonban oly ügyetlenül tette, hogy anyád lebukott a földre. Bajthay dühösen ugrott erre segítségére s haragjában hatalmasat huzott lovagló pálczájával Juonra.

Az ütésre az oláh legény ökölbe szoritotta kezét s már azon volt, hogy vissza üti Bajthayt, de meggondolta magát. Várt míg ők bemennek az erdészlakba s magukra zárják az ajtó.

Ekkor ő odasompolygott, a külső keresztvasat az ajtóra erősítette, meggyújtott egy csomó száraz rőzsét s a háztető mind négy sarkán pár perc múlva hatalmas füst gomoly jelezte, hogy az üszöktől lángba borult a ház.

A recsegés és ropogásra a szerelmes pár is figyelmes lett, de már későn, az ablakon vasrácsok voltak, az ajtón kereszt vas, a menekülés lehetetlen volt.

Juon pedig a dühtől eltorzult arccal állt az égő ház előtt s rekedten kiállt az ablaknál álló s a füsttől már-már fuldokló szerelmes pár felé.

— Czinye mintye, te megütöttél a szép asszony előtt, akit én úgy szeretek, nesze, megfizetek érte. De halljon meg ő is, mert én nagyon szeretem, s ő nem lehet az enyém.

A vad paraszt fiu szerelmes volt anyádba s bosszúból és féltékenységből követte el rémes tettét.

Másnap kijöttem ide, két a felismerhetetlenségig megszenesedett holttestet találtunk itt, a még mindig füstölő gerendák között, csak annyit lehetett kivenni, hogy szorosan össze vannak ölelkezve, úgy mentek a halálba.

Juont husz évi fegyházra ítélték, a gyilkosságért, de talán már kiszabadult, mert hallom jó viselte magát.

Az öreg itt elhallgatott, Darinka eddig visszatartotta a sírást, most azonban teljes erővel tört ki belőle s hangosan elkezdett zokogni.

Egyszerre csak léptek zaja törte meg az erdő csendjét, a hegytető felőli uton egy öreg oláh ember közeledett a romhoz anélkül, hogy az ott ülőket észre vette volna.

Kezében mezei virágból font koszoru volt.

A midőn egészen oda ért a házhoz keresni

kezdte a vaskampót, a melyen a régi koszoru volt s amelyet ismeretlen kéz már két év óta, minden virágvasárnapkor felfrissít, ekkor észrevette Demetrovichot és leányát.

A leány látása iszonyu hatással volt reá. Egész testében reszketni kezdett, szemei a réműlettől tükröztek vissza. Lábai meginogtak, a koszorut leejtve, térdre roskadt s mialatt a keresztteket vetette magára, elcsukló hangon kiáltott fel babonás félelmében:

— Asszonyom te feltámadtál, jaj nekem, bo-csásd meg amit ellened vétettem. . . .

Majd egy vad kiáltással felugrott s eltűnt a sűrűségben.

Demetrovich reszkető leányát magához ölelte, s a sűrűség felé mutatott a merre a tébolyodott elfutott, és szólt:

Ez Juon volt . . .

SAISON.

TÁNCRENDEKRŐL.

Arad, január 25.

Kedves Honisch.

Istenem, ha elgondolom, hogy micsoda fölösleges dolog s micsoda pénz pazarlás egy-egy ilyen táncrend, közgazdasági szempontból — elfut a méreg. Mert tudnia kell, kedves Honisch, hogy a modern asszony manapság a közgazdasági szempontokkal is számot vet és különösen hibáztatja azokat, akik mások kedvéért dobják ki a pénzt az ajtón. Mert ha a megyebál rendezősége még magának csináltatta

A megyebál táncrendje.

volna azokat a szép táncrendeket, még elnézném szó nélkül. De mikor látom, hogy mindenki kap belőle, még az is, akinek a megyéhez annyi köze sincs, mint a lóvasuti kalauznak a kulturpalota című tengeri kigyóhoz, akkor szuverén jogom van, hogy mérgeződjek.

Igaz ugyan, hogy ez a szuverén joga az uramnak is meg van, s ezt a jogát az uram gyakorolja is, különösen akkor, amikor tizenkét forintos kalap helyett tizenhat forintért veszek, vagy ha két forint helyett hat forintot fizetek a crépe de Chine ért.

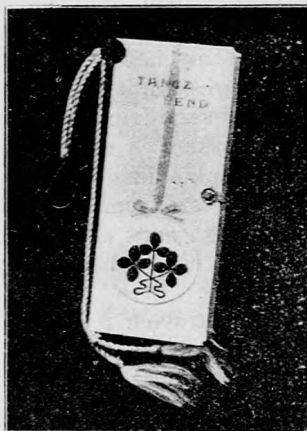
Ám az uram a mérgeződésnél tovább nem mehet, ámbar azt várja, hogy én megilletődjem az ő bösz haragjától és öt forintos kalapot vegyek. Mondom, ő ezt várja, s én — egyszerűen hagyom várni.

De hogy a táncrendről is írjak, bizalmasan közölhetem magával, hogy a megyebál táncrendje szebb volt, mint a reformátusoké. Ennek okát Kautz, Smith, Roscher és Steiner Jakab szerint talán abban lehetne keresni, hogy a megyeiek többet költöttek a táncrendre, mint a reformátusok. De másrészt jó magam, mint a demokratikus polgári társadalom egy szerény tényezője, nem röstellem bevallani, hogy a megyeiek táncrendje a körülményekhez képest nagyon arisztokratikus volt.

Mert — fidonc — címer volt rajta. Uram Istentem, kinek imponál ma már címer? A vármegye címere meg olyan általános henegegs, hogy ahhoz jogot formálhat a legdemokratább Keppich Zsigmond is. Én magam a lehető legcímertelenebb családból származom, s nem bánom, hogy az őseim nem laktak salva guardián. Nehogy azt merészelve gondolni, kedves Honisch, hogy én irigylem címeres ember-társaimat, mert kihuzom a haját.

De most már leirom magának a táncrendeket úgy, a hogy én látom őket. Elsőnek a megyeieket, mert az előkelősége elsőségre predestinálja.

A táncrend nem egyéb, mint egy pajzsalaku bugyelláris. A diszes oldala, a frontja, az mesésen szép színek vegyüléke. Az emaille pajzs, fehér maroquin bőrre van erősítve, melyből csak a szélén villan elő diszkrétén egy kis darab. Maga az emailpajzs büszkén hordja kebelén a vármegye vén címe-

A reformátusbál táncrendje.

rét és ennek színes mezőnyei harmóniát öntenek az egész bijourra. A pajzs alsó kiszögelléséből két vékony láncocska fut alá, melynek találkozási helyén ott fityeg a vármegye színeiből egy édes kis bojt, acélkék és bordóvörös selyemszálakból. A pajzs tetején ornamentációként a magyar korona ékeskedik, míg az egész portemonnais, mint függöny a függönytartón, egy sárgaréz rudacsára van megerősítve. A rüdvégekből ismét két lánc fut össze, melyet egy elmés kapocs egyesít. A tuloldal a bugyelláris. A külseje acélkék duchesse, míg a bélése piros. A lefentyü szélét bordóvörös maroquin szegélyezi. Benn a tartályban van a tulajdonképpeni táncrend, mely nem egyéb, mint egy apró, pici notesz. Ez is acélkék duchesse-szel van áthuzva, míg a partner bordó szint az irón tartására szánt bőrhurkok képviselik.

A református táncrend kevésbé pazar s inkább hajlik a Kalvin-féle demokráciához. Ez csak papírból van, ámbar igaz, hogy ez a papír is jó családból való. A színe adja meg ennek a táncrendnek az elegáns külsőt. Nüanszirozott, halvány violaszínű a református táncrend, melynek a'só végén egy haute relief köti le a szemet. Ez a domborodás egy pecsét utánzata, melyen „Porte bonheur“ felirás van. A pecsétről egy ugyancsak haute relief-vonal szalad föl a táncrend tetejére, jelképezve a pecsétéről lelógo okmány-zsinórt.

Ezek, kedves Honisch, a farsang főszenzációi, amelyekről ime hűségesen beszámoltam magának.

Ha azt hiszi, hogy ennél nagyobb dolgok is történtek, akkor nézzen egy néhány bálozó lány szívébe s meglátja, micsoda exlex állapot uralkodik ott. De hát erről nem írhatok magának, mert még tőkét kovácsolna belőle. Én nekem pedig az az elvem, hogy le a tőkével, még ha kovácsolva van is.

A mivel maradtam oly őszinte üdvözléssel, mint a hogy a kulturpalota pályázói közül egy sem akar díjat nyerni, tisztelője

Eveline.

U. i. Nem tudja véletlenül, hogy mi volt annak az akadály, hogy a „Páholy“-t színházunk derék vezetősége nem tudta színre nem hozni? Igazán kíváncsi volnék.

Eveline.

A KORGSOLYÁZÁSRÓL.

Irta: DR. SIMON YILMOS.

A báli terem parkettje és a jégpálya tükre mint elválaszthatatlan fogalmak jelentkeznek a legtöbb fiatal leány fejcskékjében. És ez természetes, mert hiszen uralkodásuk ideje többé-kevésbé csakugyan összeesik, a mikor aztán a mulatni vágyó ifjú szíveknek éppen olyan kedves báli terem pokoli hűsége, mint a sima jégtükröt keményre fagyasztó szibériai hideg.

A mi különösen a jégpályát illeti, ettől nem

lehet elvitatni azt a jeles tulajdonságát, hogy a szerelmes szívek számára alig létezik nála alkalmasabb találkozóhely; mert itt pompásan tovább lehet folytatni a zsurokon megkezdett többé-kevésbé ártatlan novellák és regények szövögetését. Tudniillik akármilyen kitűnő szemekkel látta is el a gondos Teremtő a gardirozó mamákat: bizony, a jégpálya birodalmában szégyenkezve kell beismerniök gyöngeségüket.

A fehér jéglapon ugyanis, ha egy magas hőfoku ifju gavallér le akar térdelni imádott hölgye előtt, egyszerűen ráfogja, hogy az angyal korcsolyája lóg és ezt neki meg kell igazítania. Ehez pedig okvetlenül szükséges, hogy térdre boruljon e kis bálvány előtt. A másik gavallér pedig — okkal, vagy ok nélkül, — karamboltól félti a vezetett kis „nagysád“ot és így a legszigorubb Kalocsa Róza-féle illemszabályok szerint is jogosult rá, hogy hirtelen jobban magához vonja a kis tündert. Mikor pedig a „nagy“ veszedelemtől megmeztett angyal hálásan ragyogó szemekkel tekint védelmezőjére, itt a pompás alkalom, hogy az ifju ur csaknem észrevétlen, de nekik mégis olyan beszédes kézzszorítással fejezze ki, hogy milyen szívesen megoltalmazná hölgyét egész életén át bárhonnán jövő veszedelemtől. Ha pedig esetleg már nem volt elegendő idő a karamból kikerülésére és a bájos angyal az összeütkezés után néhány pillanatig a jég hátán kénytelen megpihenni, — oh, akkor sem kell kétségbeesni, mert ilyenkor az udvarias gavallér a világ megbotránkozása nélkül átkarolhatja imádott hölgye karsu derekát, hogy a kicsike minél hamarabb korcsolyára állhasson és tovább iringá hasson a jégpályán.

Es hasztalan a villamos ivlámpák minden kegyetlen indískéréciója, a legfigyelmesebb jégmama sem tudja soha biztosan megállapítani, vajjon ezekből az édes mozzanatokból mennyit kell az akaratlannak és mennyit a tudatos kacérkodás számlájának terhére írni.

Ilyen körülmények között a korcsolyázás bölcs föltalálójaméltán elvárhatná a szerelmes fiatal hölgyek-

től, hogy az ő nevét is belefoglalják legalább is téli imádságaikba. Azonban szerencsétlenségére, az illető megfélemedezett annak idején arról, hogy leveesse inognitóját és így a kutatóknak mai napig sem sikerült kiböngészniök, kinek köszönheti az emberiség a korcsolyázás pompás eszméjét.

Annyi bizonyos, hogy már a cölöplakók is korcsolyáztak és pedig különböző állatoknak, ugymint lovaknak, szarvasmarháknak stb. csontjaiból készült korcsolyákon; de ez a testmozgás náluk még kizárólag közlekedési módul szolgált. Ugyanezt megcselekedték a skandinávok is, a miről egyik hőskori époszuk az Epda is tanuskodik. Ebben ugyanis Usen Ullert, a tél istenét, mint kiváló korcsolyázót énekelte meg az északi költő. Az izlandok és a norvégek egy része még manapság is csontból készült korcsolyákat

A jégen.

használ, míg ellenben az iringáló világ tulnyomó része már régebben fölfedezte, hogy a vaskorcsolya segítségével lényegesen fokozni lehet a jégen való haladás könnyűségét és így fokozatos fejlődés útján a találékony emberi elme eljutott a mai, csaknem tökéletes acél korcsolyáig.

Az új korban a korcsolyázás két irányban fejlődött: az északi népeknél a távkorcsolyázás foglalta el az első helyet, mert nálunk ez a sport főképen mint közlekedési mód aratott babérokát; ellenben az inkább délre fekvő államokban s különösen a városok szűk jégpályáin a műkorcsolyázás nyerte el a népszerűség palmaágát, a mely palmaág ebben a képletes kifejezésben az izezések, tánclepek, ugrások és forgások dicsőítéséből áll.

Ezt a kétféle korcsolyázási módot, vagyis a hasznosat a kellemessel először a németalföldiek kötötték össze és ugyancsak róluk jogosan el lehet mondani, hogy a korcsolyázás tudománya ugyszólván együtt születik a hollandusokkal, minélfogva ők manapság a világ legkitünőbb korcsolyázói. Hiszen maga Hollandia bájos ifjú királynője, Vilma járt elől leánykorában jó példával a korcsolyázás terén és a mint mondják, úgy kitartásban, mint vállalkozó kedvben kevesen mérkőzhettek meg vele. Akárhányszor több óráig tartó kirándulásokat tett a jégen és szűk-körüli kíséretével nem egyszer végigsiklott az egyszerű polgárok között a befagyott városi csatornákon.

Mikor a németalföldieknél népszerűsége tett szert a korcsolyázás nemes sportja, lassanként a többi európai nemzet is megirigyelte az ő vidám multságukat és egymásután tökéletesíteni kezdték úgy az addig használt korcsolyákat, mint a jégen való haladásban elért tudományokat. Ugyanis még nem is olyan nagyon régen a korcsolya acéltalpa egy darab fára volt erősítve és ezt szijakkal kötötték a lábra. Manapság már egész korcsolya acélből készül és számos leleményes módon erősíthető a cipő talpára.

A korcsolya tökéletesbülése lépést tartott a korcsolyázásnak mindig nagyobb népszerűségével. A különböző nemzetek költői, írói és orvosai pedig együttes munkával harcoltak ennek a pompás téli sportnak népszerűsítéséért se északon.

A civilizált európai „nagy” nemzetek közül a németeknél talált a korcsolyázás a legtöbb magaslatára. Így pl. Klopstock több ódát írt a korcsolyázás dicsőítésére, egyik barátja pedig a következő sorokkal jellemezte ennek a bölcsész költőnek a korcsolyázás iránt táplált szeretetét: „A hollandusokat (Klopstock) mindjárt a németek után sorolta, mert elűzték a zsarnokokat és — mert a legjobb korcsolyázók . . . Egy alkalommal úgy találtam őt, hogy mélyen el volt merülve egy térkép szemlélésébe, vonalakat húzott rajta, méregetett és osztásokat végzett. Lássá — így szólt aztán — ha ezeket a folyókat összekötnék, itt pedig egy csatornát húznának, ott még evget, akkor Németországnak volna a legfőlegesebb — jégpályája. Solonhoz illő komolysággal állapított ő meg törvényeket a korcsolyázásról.”

Goethe már meglehetősen idős ember volt, mikor teljes ifjúkori buzgalommal ráadta fejét a korcsolyázásra. „Aus meinem Leben“ című önéletrajzában így nyilatkozik erről a mulatságról a nagy költő: „A beköszöntő télel új világ kezdődött számomra, amennyiben hirtelen elhatároztam, hogy gyakorolni fogom a korcsolyázást, amit még eddig so-

hasem próbáltam . . . Természetesen olyan helyre vonultam, ahol olyan idős kezdő, mint jómagam, szegyenkezés nélkül tehetta meg első kísérleteit. És csakugyan méltán megérdemelte Klopstock ajánlását ez az erőifejtés, amely érintkezésbe hozza az embert a legzsengőbb gyermekkorral, amely az ifjut arra készíti, hogy teljes ügyességét kihasználja s amely alkalmas arra, hogy az öregséget távoltartsa az embertől. És mi valóban mértéktelenül nekiadtuk magunkat ennek az élvezetnek. Nem elégitett kibennünket az, hogy egy pompás, verőfényes nappal a jégen tölthetünk, hanem tovább folytatjuk izezéseinket egész késő éjszakáig. Mert amíg más megérőltetések elfárasztják a testet, ez éppen ellenkezőleg új rugékonyságot kölcsönöz neki.

Az idézett két nagy német költőn kívül mások is zengtek Germánia lakosainak a jég dicsőítését és pedig versben és prózában egyaránt, úgy hogy nem lehet csodálkozni azon, hogy Berlinben már 1786-ban divatba jött a korcsolyázás mint szórakozás. Hanem ekkor még csak a teremlés urainak — a férfiaknak — volt szabad a jégen iringálni, a szegény hölgyeknek ellenben meg kellett elégedniük azzal, hogy szánköikből nézdegélhették a férfiak csuszáló mulatságát. És bizony e derék németek ugyancsak megbotránkoztak azokon a vállalkozó szellemű hölgyeken, a kik nem tudtak többé a vágyuknak ellentállani, és egy szép napon maguk is korcsolyát kötve a talpukra, a gavallérok támogatása mellett végig siklottak a csalogató fehér tükörlapon. Az alszenteskedők természetesen mindjárt kimondták rájuk a halálos ítéletet, hogy sem nem nőies, sem nem illő amit tesznek, és a kávénénikék ugyancsak letárgyalták a korcsolyázó hölgyeket. Hanem az iringálni vágyó német nők szerencséjére nemsokára közéjük szegődött Friderika császárnő és az ő hatóságos példája nyomán csakhamar a botránkozó nyelvek tulajdonosnői is felkötötték a korcsolyáikat, együtt élvezték a férfiakkal a jégpálya sima tükrelen termő örömeiket.

Nálunk Magyarországon is meglehetősen nagy küzdelmet kellett vívniok a korcsolyázó nőknek az elfogultság előítéleteivel szemben, míg végre ez utóbbi letette a fegyvert. Azóta a magyar jégpályák is évről-évre tele vannak szép leányoknak, szép asszonyoknak öltözött jégtündérekkel, a kik poétikus iringálásaikkal egész szerelmes strófákat korcsolyáznak ki a jég fehér lapján. És a férfiak, a kik különben nem nagyon szeretik a lírai költeményeket, most mohó buzgalommal olvasgatják és találgatják az icci-pici korcsolyák titkos írásait.

Déli korzó.

*Az utca ragyogó költészet,
És csupa szín és édes hangulat,
Ha rajta olykor könnyű lebbenéssel,
Egy gyönyörű szép lányka elhalad, . . .*

*Az emberek megfordulnak utánna,
És azt mondják, hogy: itt megy a tavasz
Egy nyíló rózsaszál a hideg délben,
Tavasz eltévedt napsugára vagy.
Az utca télen igazán nagyon szép,
Csillog a hó a magas háztetön, . . .
Ah déli korzó bájos virágszála,
Tudod-e azt: szeretve vagy te hön?*

Melchior.

A VELETLEN.

Hogyha azon eltűnődöm —
 Mi az ember, mi az élet!?
 A mindenség fü-fa virág,
 Mi ugyan a nagy természet? . . .

A véletlen csodás műve!
 Mindenütt csak a véletlen;
 Mindeneket az kormányoz —
 Minden egyéb csak sejtelem.

Véletlen a balszerencse,
 Pedig inkább jobb kellene,
 Mint az idő ha beborul,
 Napsugaras is lehetne.

Véletlen a boldogságunk —
 Véletlen a hő-szerelem.
 Véletlen az, hogy sok szívben
 Egy csepp igaz érzés sincsen.

Elmult idők sivatagja . . .
 Örömtelen kopár emlék —
 Csalódások rém-halmaza
 Mik a lelket körül veszik.

Mégis csoda reményekkel —
 Van telve az ember szíve . . .
 Tervez, akar, vágyakozik!
 S nem gondol a véletlenre.

Mikor arra nem is gondol
 Hogy reménye teljesülhet —
 Kínzó, fájó vergődésben . . .
 Gyűlöli az embereket.

És ily fájó vergődésben —
 Fordul a sors észrevétlen,
 Az emberi gyarlóságot
 Ismeri a bölcs véletlen.

Hiszek is a véletlenben —
 Életünknek ördögében!
 Ember, állat, fü, fa, virág —
 A természet egységében.

LIPTÓFALVI ISTVÁN.

ARAD JÓTÉKONYSÁGA.

„Kétszer ad, ki gyorsan ad.“

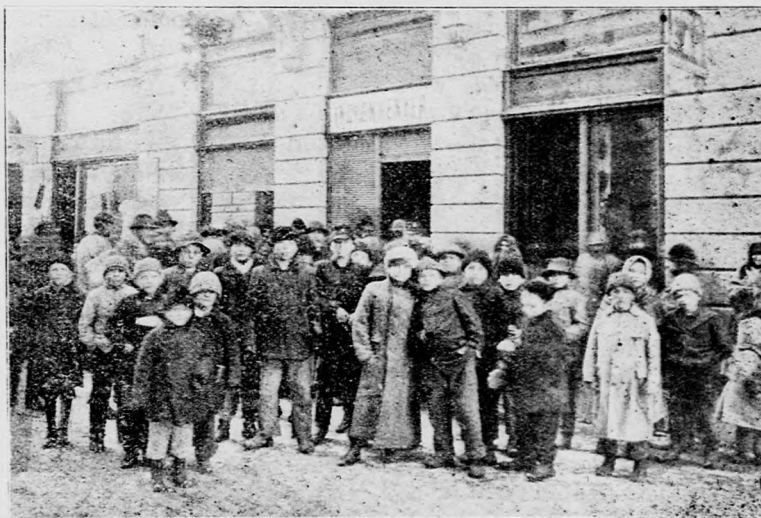
Valóban dicséretre, hálára és követésre méltó
 buzditó példaként vezető helyet foglal el: városunk
 jótékonsága.

Egy kis fővárosban sem gyűlne össze aránylag
 ily nagyon rövid idő alatt oly tekintélyes összeg:
 4463:58 korona, mint a mennyit az országbeli vidéki

lapjaink két legnagyobbika: az „Aradi Közlöny“ és
 az „Arad és Vidéke“ együttvéve, az előbbi „ingyen
 kenyér“-re, az utóbbi pedig a „munkanélküliek ke
 nyere“ céljából gyűjtött. Mai napig az A. K. 3246 28
 az A. és V. pedig 1317:30 koronát gyűjtött.

Minden hála — és elismerő szavak helyett be-zél-
 nek a számok, melyek bizonyítják, hogy az aradiak
 nek van szíviük, van érzésük s ismerős előttük az
 emberszeretet egyik legszebb mottója: „élni és élni
 hagyni!“

De mennyivel szebb volna a statisztika, meny-
 nyivel előkelőbb volna az adakozó közönséges polgá-

Az ingyenkenyér.

rok névsora, ha közöttük itt-ott egy-egy nemes em-
 bernek, bárónak, grófnak, vagy más főurnak, a lati-
 fundiumok nagy urainak hét és kilenc águ koronás
 neve is — bármily adománnyal! — szerepelne!?
 Ugyebár ez ugy venné ki magát, mint a brilláns kő
 a szépen aranyfoglalatu karpereczen?

Párdon! A jótékonság nem sport! Ami pedig
 nem sport, nem chik, nem divat!

Most majdnem összetévesztettem a a közön-
 séges polgárság — és szegény emberek — kö-
 zött eszeveszetten lábrakapott adakozási mániát,
 vagyis a: jótékonságot az emberi társadalom egy
 különleges osztályának sportjával, melynek az a
 főgondolata, hogy miért nem veszithet ő is any-
 nyit, mint Potóczky gróf, vagy nyerhet, mint:
 Szemere. És, hogy mennyit fog magával vinni a leg-
 közelebbi tavaszi versenyekre . . .

No, de azért csak megyvagyunk — hál' Isten-
 nek! — mi emigyis, a: magunk bőrében s osztogat-
 juk felléréinket úgy, ahogy van, s azoknak, kiket ké-
 pünk oly . . . találóan — bemutat . . .

GIBICZ.

MAGYAR BAKA, OLASZ LEÁNY.

— Elbeszélés a solferinói ütközet idejéből. —

Irtta : KOVACS ZSIGMOND.

Az is régen volt, amikor Sajtos Gyuri Olaszországban „feküdt”. (Már t. i. katona-nyelven illetően módon fejezik ki azt, hogy „állomásozott.”)

Annyira régen, hogy maga is csak nagyjából emlékszik már arra, a mi vele ott történt.

Akkor volt ez, amikor a magyar fiukat tömegesen vitték ki a szép olasz ég alá — tudniillik az 50 es évek derekán.

Ma is nehéz kenyér a katona-mondur viselése, pedig csak 3 évre terjed. (Az önkéntes urakról itt nem esik szó, azok más glédába tartoznak.) De 40 év előtt tiz egész esztendőre sorozták be a legényt. Tiz esztendő alatt a legtöbbnek csak sóhajtozni volt szabad a faluja után. Egyikét-másikat a fiuknak alig ismerték meg nagy bajuszáról, amikor haza kerül.

Sajtos Gyurinak sehogyse tetszett az, hogy őt a szülőfalujáról, amely Heves vármegye egyik zugában feküdt, annyira vitték. Egyre buslakodott; s nagy sóhajok között gondolt hol édes jó szüleire, a kik őt felnevelték, hol arra a leányra, akinek „isten engem úgy segéljen”-nel ígérte meg, hogy feleségül veszi, ha majd egyszer haza kerül.

Ezrede hol Mantuában, hol Milánóban feküdt. Ez utóbbit akkor „Majland”-nak hitták — osztrák módra; épen úgy, mint Pozsonyt „Presburg”-nak, vagy Nagyváradot „Grosswardein”-nak.

Majlandban sok magyar baka busult akkor édes hazája után. S ez a nagy busongás nótába is kifermálódott. Sajtos Gyurinak a sok bus nóta között az tetszett a legjobban, amely így szól:

Nagy-Abonyban csak két torony látszik,
De Majlandban 32 látszik.
Inkább látnám az abonyi kettőt,
Mint Majlandban azt a 32-tőt.

El is dalolta, ha úgy magára maradt, nem egyszer. Szinte megkönnyebbült a szíve, ha magát jól kidudolta.

Történt pedig, hogy Sajtos Gyuri egy alkalommal vízért ment ott valami nagy csorgós kuthoz. A kapitánya küldte ki, aki nem ihatta a kaszárnyában levő kut vizét.

Gyuri elmélázott kissé a kut mellett. Oka pedig az volt, mert éppen akkor jött oda egy szemrevaló talián fehércseléd szinte vizet merni. A leány is megállt a kut mellett mélázni; s annak is szemébe ötlött a csinos magyar baka (mert Gyuri nem volt az utolsó gyerek a maga fajtájában.)

Csak néztek egy darabig egymásra. S mivel Gyuri megtanult már valamit a talián nyelvből: hát megszólította a leányt.

Az jó néven vette a szót, bárha hibákkal volt is telve, s szívesen felelt a Gyuri megszólítására.

Még többször találkoztak így. A többszöri találkozás vége az lett, hogy Gyuri üres óráiban meg is látogatta a leányt, ki valami gazdag olasz uraságnál volt szolgálatban.

Gyurinak ettől fogva jó dolga lett. Hiszen az ily jó módban levő családnál szolgáló leányok olasz földön is ép úgy kedveskednek a szívük szerint való legénynek, akárcsak nálunk — Aradon.

A paesuli szag bántotta ugyan kissé a Gyuri orrát, de aztán megszokta. Ő is úgy volt vele, mint az újabb időkbeli magyar baka, aki szobaleány minőségben existáló imádottja minémüségéről ezt a nótát fundáta ki:

Ha megmosdik bécsi szappan habjával
Majd leüti a legényt a szagjával.

Bizony nagy változáson ment keresztül Gyuri, amióta a „mió cáró” szót alaposan megtanulta. Kevesebbet gondolt még a szülőfalujával is. Irt ugyan haza, ha irtak neki. De a levelének refrainje mindig az volt, hogy: „hála istennek jó dolga van!”

Egyszer azonban nagyot fordult a világ sora.

Valahogy a mieink bajba keveredtek a franciával és kitört a háború.

Gyurinak ezredével együtt el kellett hagyni Majlandot. Mentek, mendegéltek több napon át, — miglen egyszer megállította őket a francia Solferiónál.

Nagy volt a csetepaté. Csak úgy hullt a golyóbis; s vele együtt az ember is.

Gyuri valahogy a lábába és az oldalába kapott egy egy golyót. A két lövés egyike se volt halálos. De azért Gyurit elszállították többed magával vissza Majlandba.

Őt majdnem két hétig nyomta a kórházat. Miglen végül fellábadozott és kimehetett az utcára is.

Nagy volt az öröme, amikor Margarétát, az ő szívbeli ismerősét újból meglátta. — Ugy örültek egymásnak, mintha édes testvérek lettek volna, vagy talán még annál is jobban.

Giorgio — ezt kérdezte egy nap a leány Gyuri vitéztől — mit fog most ő csinálni, ha tovább már nem szolgálhat? Maradjon itt, én magának szerzek oly állást, amelyből megélhet.

Gyuri, aki egy kicsit biccentett a ballábára, tudta, hogy neki megvannak a napjai talián földön számálva, hirtelenében nem is tudott mit felelni. Csak annyit mondott: majd meggondolom a dolgot! Utóvégre is arra került a sor, hogy Gyurinak egy nap kiadták az ordrét: készüljön, mert viszik haza.

Roppantul meg volt akadá: mit tegyen? A szép barna olasz leány szemei visszatartották. De a szülőit se tudta végkép kiverni a fejéből. Bimbó

Julishoz, az otthon maradt leányhoz meg éppen séggel esküje kötötte.

Egyet gondolt. Elment Margarétához s tudtára adta, hogy neki muszáj ugyan hazamenni, de csak azért, hogy a szüleit még egyszer meglássa, mert azok haláluk órájáig busulnának utána, ha többé nem látják. De aztán ha rendbe hozza a dolgot otthon: visszajön újra, kivált ha itt valami jó szolgálata akad.

A leány ebben megnyugodott.

De fájt a szive nagyon. S alighogy az elment, egyre-másra irogatta a búval teljes leveleket Giorgió után (az „adreszt“ feljegyezte magának.) Gyuri válaszolt is neki egyszer. De aztán elhallgatót végkép.

Gyurinak persze otthon telebeszélték a fejét, hogy: mit gondol? hogy lenne ő olasz, mikor semmiféle nemzetisége nem volt az? . . .

S ám bátor Bimbó Julis régen férjhez ment: kommandáltak neki más, helyre való leányt.

Gyuri nem akart házasodni. „Ő már letett a házasságról“ mondogatta. Hanem ez csak olyan kifogás volt. Tartotta magát egy kissé. Az olasz leányt kiverte a fejéből végkép . . .

Egy szép őszi napon Gyuri éppen a kukoricatörésből tért haza, amikor tudtáraadták, hogy a falu korcsmájában egy szép barna nő vár rá, a ki mindenáron beszélni akar vele.

Gyuri sejtett valamit. De mégse gondolta, hogy a mit sejt, az való legyen. Tehát elment a korcsmába.

Nagy volt a meglepetése, amikor Margarétát, az olasz leányt látta maga előtt.

— Hát maga itt? — szólította meg olaszul. No No ezt nem hittem volna.

— Én vagyok Giorgio — felelt neki a leány vissza. Maga nem jött, hát én jöttem utána.

Gyurinak megesett a szive a leány láttára. S talán el is megyen vele, ha öreg szülei közbe nem lépnek.

Azok azt mondták: ha az a leány nem távozik, kisuportatják . . .

Szegény Margaréta sirva távozott a faluból. Elment, kitudja merre? s kitudja milyen szándékkal?!

Gyuri pedig otthon maradt a falujában. A Margaréta nagy vonzódása annyira meghatotta, hogy szüleinek minden rábeszélése sem volt képes abbéli szándékában megingatni, hogy hogy — megházasodni nem fog soha.

Agglegény maradt örökre. A Margaréta emléket egyetlen magyar leány sem volt képes mélyen érző lelkéből száműzni.

A NAGY VILÁGBÓL.

△ A kulturpalota odisszeája. Nálunk ej be félenken kezelik a művészetet. Imhol építeni akarnak egy nagyszerű muzeumot és közművelődési célokat szolgáló palotát és ezenközben megijednek a vállalkozás nagyságától. Az aradi zsüri *nem meri* egymaga eldönteni a pályázatot, mert fél, hogy bakot lő. Azt hiszem, ez az oka annak, hogy a kulturpalota terveit fölküldötték Budapestre. Mi szükség volt erre? Talán előbbre viszi a kulturpalota sorsát az, hogy a tervek Budapestten hetekig ide oda kallódnak? Nem. Megmondom, mért k-llett a terveket fölküldeni. A kulturpalota sorsába belekötnyeleskedő országos mérnök- és építész egyesület egyesegyedül azért kérte föl a terveket, hogy ott a protezsált terveknek nagy reklámot csináltathasson. Hogy a publikum előítéletét elkösse a maga pályázói számára. Hogy prejudikáljon a zsürinek és a zsürit, ezt a félenk aggot a maga prepotens véleményével terrorizálja.

Hogy biztosítsa magának a zsürivel szemben azt a jogot, hogy a rája nézve kedvezőtlen döntés esetén a zsürit ostobának deklarálhassa. Az aradi zsüri annyira önállóan és függetlenül dönt a kulturpalota sorsában, hogy ebbe egy harmadiknak semmi beleszólása nincs. Hogy azonban ez a beleszólás megtörténik és hogy ezt a beleszólást csak nem provokálták Aradról, ez azt mutatja, hogy a zsüri a pályázat eldöntésére éretlen és hogy a pályatervek fölküldése, valljuk be egész kedélyesen — tapintatlanság volt. Szegény Kölcsey Ferenc, ha tudta volna, dehogy engedte volna meg, hogy ilyen izléstelen emberek csinálják a művészetet!

* **Törvény a flirt ellen.** Amerika hirtelen felkapaszkodik a puritán erkölcsök piedesztáljára s beleharsogja a világba: Szünjék meg a flirt! A flirt . . . Kell-e magyarázni, mit jelent ez a szó, mely rohamlépésben polgárjogot szerzett magának minden nemzet nyelvében? A flirt ősi dolog, csak elnevezése új és új nevéért tartják a modern kor szülőitjének. Hívták régen más néven néha szerelemnek, néha kacérkodásnak, néha bolondításnak, de mindegyik némébe csak egy stádiumot jelentett és ugyanazt jelenti mai egyneviségében is; azt a stádiumot, amit népszerűen így fejezi ki a magyar közmondás: Nesze semmi, fogd meg jól. Ezt pedig aligha szüntetheti meg a törvény, büntetés. Ez ott bujkál a szalonok homályos fülkéiben, a színházak és koncerttermek miliójében, virágzik a déli és az estvéli korzón, van és létezik mindenütt és meg nem szűnik sehol, hol a vágy maga is vágyakozva vágyakat ébreszt, s mulatságból avagy komoly céllal, a jövő állandóságra számítva avagy megelégedve a futó perc szórakozásával — apró pénzre hozni a fölönmagát. Erre a flirtra nem lehet törvényt válni és az amerikai javaslat nem is próbált ve'e elbánni. Az a puritán erkölcsű képviselő, Bennett ur, ki az Egyesült Államok tisztos törvényhozó testülete elé lép a javaslatával, nem céloz többre, csak arra, hogy „tiltsa meg a törvény büntetés és terhe alatt a világ szemé láttára való flirtelést, tiltsa meg a vállalkozó szellemű uraknak, hogy ne kacsintgassanak

a hölgyekre, akik a sétahelyeken sétálnak, a vendéglőkben megjelennek, vagy bármi más helyen mutatkoznak. Magyarán szólva; tiltsa meg a törvény az — aszfaltbetyárkodást. Amerika tehát a flirt fogalma alá vonja azt is, amire nekünk van helyesen kifejező szavunk s ez az aszfaltbetyárkodás. És hogy ez ellen törvénnyel próbálnak tenni, helyes és követni való mozzanlat. Ez egyetlen eleme a flirtnek, ami vét a fogalom lényege ellen; a diszkréttség, a gyöngédség ellen. Ám próbálják irtani jó kertész módjára a dudvát is, de a szelíden nyiladozó, illatával is mámorító virágot ne bántsuk. Amit azonban mi flirtnek nevezünk, az már fakadó — szerelem. Ezt a flirtet nem kell féltetlen semmiféle törvénytől. Mert hiszen a virágnak megtiltani nem lehet . . .

× **Windischgrätzné.** Erzsébet főhercegné a minap cserélte fel előkelő leánynevét a polgári Windischgrätz névvel. Polgári névnek nevezzük, bár nem hisszük, hogy Windischgrätz ur a komornyikján kívül más polgári származású emberrel is érintkezne. De Erzsébet főhercegnő neve mellett mégis csak alsórangú az új férjé. Egy fiatal szép lány, aki családnevét sohasem használja, akit ország-világ keresztnévén becéz, szeret, tisztel. Igaz, hogy a nagyapai szeretet meghagyta neki azt, amit az édes anyjától elvettek: a fenséges címet, de ezzel a kis Lizi princessz mint lány sem törődött sokat, mint menyecske se fogja magát törni utána. Elég neki, ha az ő Ottócskája „mein Liebchen“ nek nevez. Fenséges asszonyoknak ugyanis ritkán jut az ilyen megszólításból. Aki kapja, tán meg is becsüli.

= **A megtagadott áldás.** Nem is nagyon régen a félvilág szeme az aradi rabbin volt. Dicsőítette őt e hazában is a Kárpátoktól az Adriáig mindenki. És ime e nagy dicsőítést, hirnevét ő tépi szét azzal, hogy dezavouálja önönmagát, megtagadja azt az áldást, amelyet azelőtt a szeretet, a vallás egyenlősége meggyőződéséből osztogatott. Még van idő arra, hogy hibáját helyrehozhassa. Ne tekintse azt, hogy Garay Károly és jegyese gazdagok-e vagy szegények . . . Adja frigyükre a szeretet, a vallás egyenlőség jegyében a megillető áldást. És akkor Rosenberg Sándor dr. aradi rabbi csak azt fogja cselekedni, ami neki kötelessége és amit neki a mult parancsol.

+ **Az amerikai csoda.** Schwab ur, akinek a neve itt Európában olyan otthonos, mintha csak Pesten, a Dob-utcát mondhatná hazájának, meglátogatta, helyesebben látogatásával megszerencseltette Budapestet. Elég volt annyit tudni, hogy Schwab ur milliókban számítja az évi fizetését és a budapesti közönség már oda volt a kéjes örömtől. Meglelte azt, amit minden pénzes emberrel megtesz, csodájára járt az amerikaiak. Csodálom, hogy nem akadt még valami élelmes vállalkozó, aki az ilyen hozzánk betörő csodákat kirakatban nyilvánosanvetődő közszemlére teszi. Amit még érdemes feljegyezni Schwab ur, csak az, hogy a magyar közönség va-

valamit tanult az ő révén. Mit, talán hogyan lehet milliókat szerezni? Oh nem. Megtanulta, hogy mi a trust és hogyan kell kiejteni, Mert eddig 8 millióval kevesebben tudták, mint most tudják, a pesti újságok szükségesnek tartották megmagyarázni, hogy mért nagy ur a trust-király. Így tanul a magyar.

○ **A tanár ur.** Székely Salamon tanár ur a Kölcsey Egyesület legutóbbi ülésén nyílt kérdést vetett fel. Azt mondta, hogy nem tudja, ki van száz esztendővel hátrább, ő e, vagy a vele vitázó Benedek birlapíró. A kérdésre nagyon egyszerű a felelet. Száz évvel a tanár ur van hátrább. Hogy is lehet ezen tünődni. Ez oly világos, mint kétszer-kettő — négy.

Kétségtelen azonban, hogy a tanár ur jelenlegi világ nézetei mellett még akkor is hátrább volna száz évvel, mint Benedek, ha feltalálta volna a drótnélküli táviratozást vagy a repülőgépet. Am a tanár ur vonatkozott ezt megtenni. Ellenben van a tanár urnak az irodalomról saját külön felfogása. Nem tudom, hogy az iskolában is ezt tanítja-e, de az bizonyos, hogy a tanár ur felfogása cifra. A tanár ur azt hiszi, hogy az az irodalom, a mit az ő iskolás gyerekei végeznek az iskolai stílygyakorlatban. Vagy talán egyéb irodalmat nem ismer a tanár ur? Ha úgy van, akkor mér jár a Kölcsey Egyesületbe, ahol néha-néha az irodalomról is megemlékeznek?

□ **Konkoly Thege Miklós.** A gyallai obszervatorium tulajdonosa, az első nagynevű magyar csillagász, egy ezredéves család utolsó sarja a nemzetre hagyja vagyionát és az obszervatoriumot. Hogyha majd egyszer az ezredéves címernek a felfelé fordítására kerül a sor — Konkoly Thege Miklósnak ez a cselekedete egy újabb ezredévre biztosítja azt a hirnevet, melyet még az Árpád-korabeli Konkoly Thegeék alapítottak.

○ **Doktor rerum technicarum.** E hó 16-án avatták fel a budapesti műegyetemen Zielinszky Szilárd mérnököt első mérnök doktorrá, Wlassics vallás és közoktatásügyi miniszter, valamint a tudományegyetem rektorjának, összes dékánjának, sok szellemi előkelőség és művész jelenlétében. Németországban már két évvel ezelőtt avattak mérnökdoktort, mi is sietünk nyomdokában a németnek (az egyszer nem árt!) régi mulasztásunkat helyrehozni. Az a rohamos fejlődés, amely szemeink előtt a gőz és villamosság korszakában minden téren, az emberiség boldogulásának elősegítésében tapasztalható, a pusztá szemlélődésre merésznek tetsző, de számítások és szerkesztések alapján csálhatatlan biztonsággal felépített hidak, a'agutak, csatornák, kikötők, gépóriások, nemkülönben művészi ihletésséggel alkotott középületek, paloták mindmegannyi hangos hirdetői azon műszaki kar tudományos képzettségének, dicsőséges munkálkodásának, amely nálunk csak a közelmul'ban nyerte el a szellemi munkások soraiban az őt megillető helyét és becsülését. De

míg a tudomány egyéb ágaiban (orvosi, jogi, tanári, theologiai) az előírt sikeres vizsgák után a tudományos képzettség magasabb jelének ismert tudori címet ellehet nyerni, addig a műszaki tudományok művelői eddig ugyanennyi éven át sok vizsga folytonos szerkesztés között eltöltött egy-temi éveinek elismerésül csak ok évélhez juthattak. Ez kétségtelen nagy igaztalanság volt. Sikertől azonban sok küzdelem után ezt az anomáliát megszüntetni. Ezentul a mérnökök is elérhetik a legmagasabb tudományos fokozatot és a műegyetem egyenrangú lesz a tudományokkal. Meg fog szünni a technikai tudományoknak kétes méltánylása, azoké a tudományoké, amelyek nemcsak gazdasági életünk, de egész művelődésünk képét átváltoztatták.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

BEMUTATÓ ELŐADÁSOK.

A páholy. Az annyszor kitűzött premier végre színre került. És teljesen megfelelt a közönség felcsigázott várakozásának. A nem egészen telt ház közönsége jólmulatva kacagott az ötletes, humoros bohóságokon.

A darab meséje nem igen új dolog. Charlie néneje és több eféle darabokra emlékeztet. Minden felvonásban újabb alakok jönnek a néző elé, akik aztán szövevényesebbé teszik a helyzetet, melynek kibontakozása a harmadik felvonás utolsó jelenéseiben van. Éppen ez teszi az ilyen zsánerű darabokat érdekessé, hogy új alakjaival mindvégig letudja kötni a nézőt.

Dacára László Gyula gyengélkedésének, a darab kitünő előadásban ment. A szereplők közül Mezei és Giréth folytonos derűtségben tartották a közönséget kiváló alakításukkal. Bácsné, a mindig jóízű és kedves mama most is rászolgált a folyton kiérdemelt dicsőre. Nagyon jók voltak még Fenyéri és Palágyi, kisebb szerepekben Menszáros Margit, Tolnainé, Komlóssy Ilonka, Kalocsa Róza, G ray Ilonka és Nemes kiegészítették az előadás sikerét.

*

H. I. i.

A VESTASZÜZEK.

A messze földek sajátosságaiból mutattak be ismét egyet a színházban. A japáni operette-ikrek, a Gésák és San-Toy mintájára jött most a Görög rab-szolga után a görög témából is a második, a Vesz-taszüzek. Csakhogy míg a San-Toy népszerűség dolgában felülmulta az idősebb testvérét, ez a görög tógás ujszülött a néneje különben sem nagy népszerűsége mögött is messze el fog maradni. Nincs benne egy kiemelkedőbb zeneszám, mely behizelegte volna magát a fülünkbe. Apróbb szép részletekre is unalmasan egyhangu áriák sivatagja következnek, melynek hosszadalmassága az élvezettét is feledteti.

Épen ezért, még ha a rendőrség jóvoltából nem is gördülne le az előadás tilalmának akadályá

a darab elé, hosszú életet nem igen jósolhatunk a darabnak a mi színpadunkon.

Az előadás maga sem volt képes fogyó türelmünket megnyujtani. Az előadás végén örültünk, hogy már vége van és még a függőnyt is megelőzte a közönség az indulásban. A mi bált a darabban találtunk, azt — mint illik — a „czimszereplők“ kölcsönözték neki, az a néhány fehér túllbe öltözködött Vesz-taszüzek, kiknek fess idomai elég szemérmesen kandikáltak ki a fátyolszerű ingből álló ruha alól. A karon ez jól fest, mert még a czimszerepben sem áll módjában tüntetni a mezitelenséggel. A mezitelenség pedig a maga ártatlanságában nem háborít fel. Csak a hivalkodó mezitelenség bántja a jó érzést.

A Vestaszüzek bájain, Felhő Rózi szép kalapján, Haidt Margit selyemingén és Komlóssy stilszerű öltözetén kívül nem is volt semmi szép a darabban.

Komlóssy és Rubosnak volt egy szép duettje, néhány szebb énekszám volt **Felhőnek** és **Arkossynak** és ezzel vége a darab szépségei hosszú sorának.

Meg kell azonban még említenünk **Polgár** jó Patacles alakítását és **Nemes** eleven játékát a görög diák szerepében. Kacagató volt **Tolnayné** is, mint a Cupidó-fogadó tulajdonosnője.

—Im—

IRODALOM.

Katonák és Asszonyok című novellás kötet a héten megjelent. Kormos Sándor, a kötet szerzőjének első könyve ez, melylyel az olvasó közönség elé lép. A kötet novelláinak nagy része a katona életből van merítve és elég ügyes megfigyelésre vallanak. A kötetből különösen kell kiemelnünk „A hadnagy ur kártyázott“ című novellát, melyben a katonatiszti élet megrontóját, a kártyázást veszi a szerző lélektani alapul igen ügyes feldolgozásban. A kötetből mutatványképen mi is közlünk egy „Juon“ című novellát, melyet a szerző lapunk számára irt, de csak most kerülhetett sorra. A könyv igen diszes kiállításban az „Aradi nyomda részvénytársaság“ ot dicséri. A kötet ára 2 korona, minden könyvkereskedésben kapható.

*

Sphinx. Egy lilaszínű borítékos könyvről van szó, melyet barátságos külsejénél fogva is igen szívesen vesz kezébe az olvasó. Alig egy hete, hogy megjelent ez a kötet az aradi könyvpiacon, tehát még nem ismerheti az olvasó-közönség. — Pedig ha a lilaszínű könyvet olvasni kezd az ember, nem teszi azt le még akkor se, ha a végére ért annak, hanem visszalapoz az első fejezetekre, a szereplő alakok lelkivilágának lerajzolását újra-újra átolvassa és elgondolkodik azon, hogy milyen igaz van a szerzőnek. A bohém élet, a bohém ember éppen olyan, a mint azt a szerző Sphinx könyvében leírja. A bohém ember könnyelmű és becsületes a szélsőségig. A bohém ember a mire becsületszavát

adta, azt betartja, nem törődve a következményekkel. Ilyen alakjai vannak Bajtay Mihály könyvének. És ha nem ismerném a „Sphinx” szerzőjét, azt hinném, hogy annak írója egy minden ízében a világgal meghasonlott vén bohém, a ki hosszú életének mult emlékeit foglalta e könyvbe. Bajtay Mihály par-excellence író és fiatal hivatalnok ember, akinek ehhez a könyvhöz csak gratulálni lehet. A ki a könyveket szereti, 2 koronáért bármely könyves boltban megveheti a lilaborítékos könyvet, melynek izléses kiállításáért Réthy L és fia elismerést érdemel.

H. I. i.

* **A Dr. Koroda Pál és Szentessy Gyula** ismert postás-írók szerkesztésében megjelenő „Magyar Posta és Távirat-Szaklap” második évfolyamában lépett. A gondosan összeállított ujság előttünk fekvő számában igen érdekes az ifju Hegedüs Sándor tárcája, melyben amerikai utjának egyik epizódját írja le, továbbá Alfay Zoltán cikke a Posta és Jogáról, a Turkesztáni közlekedésről irt cikk. A lap közli azt a pragmatikai tervezetet is, melyet a tisztviselők országos kongresszusa a kormánynak elfogadásra felajánlott. A gondosan szerkesztett szaklapot, melynek előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér, ajánljuk postásaink figyelmébe.

SPORT.

Vívóakadémia. Február hó 23-án érdekes sport eseménye lesz Aradnak.

Maione Vincenzo jó hírnévnek örvendő vívómesterünk tart vívóakadémiát, s azon aradi amatőrök és vívómesterek is szép számban vesznek részt.

Érdekesebb része a vívóakadémiának mindenestre az az assaut lesz, melyet Maione aradi vívómester fog vívni Galante fiumei vívómesterrel. Ez az assaut azért lesz érdekes, mert Maione törrel fog védekezni partnerének rappir támadása ellen, ilyen mérközést Aradon még nem láttak.

Az akadémia a Fehér Kereszt nagytermében lesz. S azon résztvesznek Galante Giuseppe fiumei, Armentani Edvardo szegedi vívómesterek, Rieger Ferenc az aradi 3. számú cs. és kir. huszárezred főhadnagya és vívómestere, végül Maione Vincenzo aradi vívómester.

Az amatőrök közül résztvesznek az akadémián Sugár Jenő dr., Scheichenstuhl Viktor alezredes, Deutsch Béla 33. gyalogezredbeli főhadnagy és Révész Béla, akik kard assaut-ban mérköznek meg, továbbá Honisch István és Szabó Béla, akik Maione mesterrel az iskola ivást mutatják be. Szabó Béla ezenkívül még a rappir iskolát is bemutatja Maionéval.

A mesterek a következő összeállításban mérköznek meg: Rieger—Maione (rappir), Armentani—Galante (rappir), Rieger—Maione (kard), Armentani Maione (rappir), Armentani—Galante (kard) és a

legérdekesebb assaut Maione (pugnall) — Galante (rappir). Végül még Galante és Maione karddal is összemériköznek.

A vívóakadémia zsűrijében a következők lesznek hivatva dönteni az egyes mérközések felett: Urbán Iván főispán, elnök. Tagok lesznek: Lehmann Vince vezérőrnagy, Vásárhelyi Béla főrendiházi tag, Wachsmann Vilmos ezredes, Lázár Frigyes ezredes, Dietrich Albert alezredes, Hadfy Inre alezredes, Carger Vilmos alezredes, Tallián Béla őrnagy, Moys Dezső őrnagy, Dálnoki-Nagy Lajos alispán, Tedeschi Viktor Sorbán János főispáni titkár, Hámory László dr. országgyűlési képviselő, Czédly Károly ügyvéd, Stauber József lapszerkesztő és Vincze Miklós ügyvéd.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Kéziratokat nem adunk vissza. Folyóiratunkat érdeklő szellemi közlemények Arad, Szabadság-tér 16. szám alá ezimzendők.

F. H. postatiszt. A kérdzett — tényleg az.

K. Z. Arad. A „Végzetes szerelem” című novelláját elfogjuk olvasni. Ha jó, a közlendőkhez sorozzuk.

Tatjana Arad. Ne ítélje el Ön, hogy a mai fiatal leányok annyira szeretik a korzót és az ablakot . . . Hiszen Ön is leány, erről már leveleiből meggyőződünk. Minden leány imádja az ablakot, zárva, nyitva mindenképpen. Onnan megnyílik tekintetüknek az a világ odafönn: az ég végtelensége: s az a világ ideleln, az a szűk kis világ, a hol az emberfaj hemzseg.

Ezt a leányos kedvtöltést mindenki érteni véli s kinevetné Ön is azt, a ki mondaná, hogy nem érti. Pedig be sok ilyfajta biztos tudás nem egyéb hiúsággal felcifrázott tudatlanságnál. Ha foglalkozik az ember annak mérgétésével, biztos lesz abban, hogy érti. És mégis arra az eredményre jut, több okkal van dolga, éppen úgy, mint a hogy sokféle álom jelen meg a leányok éjszakai égen. Vagy talán kíváncsiságól néznek le az ablakból, hogy szórakozzanak az emberboly hullámzásán, mely az utcákon kenyeret vagy szerelmet keres, bosszút vagy ellenmérget az unalom ellen. Az ábrándos leányok mindinkább fönn a felhőket nézik az ablakból, mivel ezek az ösmeretlen világ nagy tengerén usznak tova, gondolataikhoz hasonlatosan változtatnak formát: az emberarcok tengeri szörnyetegekké válnak, a báránycák sárkányokká, a virágok kigyókká: hasonlatosan mint ide lenni, az élet szűk sikátorában, a hol a remény lemondassá válik, s az öröm magvaiból boldogság csírázik ki. S végre fönn és alatt és köröskörül egyformaképp mindig ugyanazt keresik a leányok, mindig ugyanazt: a férfit.

Egyetemi lapok szerkesztősége Budapest. Lapunkat mi rendesen expedáljuk és mégis már három hete hogy eserepéldányt nem kaptunk? . . .

T. L. Arad. Nem minket illet az ilyen dolgok szellőztetése.

Egy szép leányka. Várjuk a kéziratát.

Nem közölhetők. Színházi levél. — Falun. — Arad és a műpártolás. — Szerelemből. — Lesz még idő. — Falun. — Margit.

Amateur fényképészek . . . akik szép felvételekkel rendelkeznek, szívesen közöljük képeiket.

Arad és az Alföld fényképészeihez. Szépség rovatunk részére szívesen veszünk szép női arcképeket, az illető objektum nevét is kérjük, fénykép készítőjét megnevezzük.

Mi aradiak Budapesten a New-York kávéházban találkozunk.